

مدل‌یابی سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی

دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران
استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران
استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران
استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

سعیده فرج نیا ^{id}

محمدرضا بلیاد* ^{id}

سیمین حسینیان ^{id}

مرجان حسین زاده تقوایی ^{id}

m.reza.bd@karaj.iau.ir

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰ | ایمیل نویسنده مسئول:

دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۳۰

فصلنامه علمی پژوهشی خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷
<http://Aftj.ir>

دوره ۴ | شماره ۲ پیاپی ۱۵ | ۲۷۸-۲۵۸
تابستان ۱۴۰۲

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:
درون متن:

(فرج نیا و همکاران، ۱۴۰۲)

در فهرست منابع:

فرج نیا، سعیده، بلیاد، محمدرضا، حسینیان، سیمین، و حسین زاده تقوایی، مرجان. (۱۴۰۲). مدل‌یابی سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی. *خانواده درمانی کاربردی*. (۲)۴. ۲۷۸-۲۵۸.

چکیده

هدف: یکی از مهم‌ترین رابطه‌ها بین یک زن و یک مرد، ازدواج است که شامل هم تعهد عاطفی و هم قانونی می‌شود و از اهمیت ویژه‌ای در زندگی هر فرد بزرگسال برخوردار است. بنابراین هدف این پژوهش مدل‌یابی سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی بود. **روش پژوهش:** پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل افراد متأهل ساکن شهر تهران بودند که با توجه به تعداد تغییرهای مشاهده‌پذیر، به روش در دسترس ۳۵۰ نفر نمونه به پرسشنامه‌های سازگاری زناشویی اسپانیر (۱۹۷۶)، نگرش معنوی: شهیدی و فرج نیا (۱۳۹۱)، الگوهای ارتباطی کریستنسن و سالووی (۱۹۸۴) و عملکرد جنسی: فرج نیا و همکاران (۱۳۹۳) پاسخ دادند. داده‌های پژوهش نیز از طریق نرم‌افزار SPSS و AMOS مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که الگوی ارتباطی سازنده به‌طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۳۳۴$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند و الگوی ارتباطی کناره‌گیری نیز به‌طور مستقیم به میزان $\beta = -۰/۱۵۹$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. همچنین الگوی ارتباطی سازنده به‌طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۲۱$ از واریانس نگرش معنوی را تبیین می‌کند و نگرش معنوی به‌طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۱۴۷$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. **نتیجه‌گیری:** می‌توان نتیجه گرفت که مدل‌یابی سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی دارای اعتبار است. **کلیدواژه‌ها:** سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی، عملکرد جنسی، نگرش معنوی.

مقدمه

ازدواج صرفاً یک قرارداد خصوصی نیست بلکه یک نهاد اجتماعی با ارزش است که به طور منحصر به فردی برای جامعه مفید است. زیرا بنیان خانواده و به نوعی بنیان اساسی جامعه را تشکیل می‌دهد و ثبات و معناداری قابل توجهی را در روابط انسانی ایجاد می‌کند و نقش مهمی در انتقال فرهنگ و تمدن به نسل‌های آینده دارد (پریادارشین و گوپال، ۲۰۱۹). ازدواج تعهد و پیمانی با عشق و مسئولیت برای رسیدن به آرامش، شادی و توسعه روابط خانوادگی است. در واقع یکی از مهمترین رابطه‌ها بین یک زن و یک مرد، ازدواج می‌باشد که شامل هم تعهد عاطفی و هم قانونی می‌شود و از اهمیت ویژه‌ای در زندگی هر فرد بزرگسال برخوردار است (لاتا روا، ۲۰۱۷). تنها در این شکل از ارتباط تمام ابعاد زیستی، معنوی، اجتماعی و عاطفی انسان مورد توجه قرار می‌گیرد (مک‌کی، فنینگ و پالگ، ۱۳۹۶). بنابراین هر یک از زن و شوهر لازم است تا یاد بگیرند که چگونه با هم زندگی کنند، مسائل را به اشتراک بگذارند، سازش کنند و برای زندگی‌شان برنامه ریزی کنند (لاتا روا، ۲۰۱۷). احمدورید (۲۰۰۸) در مطالعات خود، به طور خاص ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی را از مهمترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام و وحدت خانواده بیان می‌کند و معتقد است ناسازگاری زناشویی باعث آشفتگی روانی، ناراحتی و مشکلات روانی در اعضا شده و سلامت روانی آنها را به خطر می‌اندازد (رحیم پور، صبحی قراملکی و نریمانی، ۱۳۹۶). سازگاری زناشویی^۱ به عنوان یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده کیفیت رابطه زناشویی، فرایندی تکاملی و چند بعدی است که در طول زندگی همسران پدید می‌آید (گریف، ۲۰۰۰) و شیوه‌ای است که افراد متاهل به طور فردی یا با یکدیگر، جهت تداوم ازدواج سازگار می‌شوند و یکی از مهمترین فاکتورها در تعیین ثبات و تداوم زندگی زناشویی است (گال، ۲۰۰۱ به نقل از بار-اون و پارکر، ۲۰۰۶).

پژوهش‌های متعددی به بررسی عوامل تاثیرگذار بر رضایت و سازگاری زناشویی پرداخته اند که الگوهای ارتباطی یکی از عوامل مهم معرفی شده است (مقدس علی، میرهاشمی و باقری، ۱۴۰۰؛ گلزار سیرجانی و بیان فر، ۱۳۹۹؛ مام صالحی، مرادی، عارفی، یاراحمدی، ۱۳۹۹؛ سیدی و شاه نظری، ۱۳۹۸؛ بیدرام، ۱۳۹۳؛ هاوتن، ۲۰۰۷؛ فرمانی و افلاک‌سیر، ۲۰۱۹؛ کردبچه و عارفی، ۲۰۱۸). زیرا یکی از راه‌های نگرستین به ساختار خانواده‌ها این است که به کانال‌های ارتباطی که از طریق آنها با یکدیگر به تعامل می‌پردازند، پرداخته شود. به آن دست از کانال‌های ارتباطی که به وفور در یک خانواده اتفاق می‌افتد، الگوهای ارتباطی گفته می‌شود. الگوهای ارتباطی می‌توانند میزان رضایت زناشویی را تعیین کنند. مشکلات ارتباطی از مهمترین عوامل بروز ناسازگاری و نارضایتی در زندگی زناشویی به شمار می‌رود، به طوریکه شایع ترین مشکلی که به وسیله زوج‌های ناراضی مطرح می‌شود، عدم موفقیت در برقراری ارتباط است. همچنین الگوهای ارتباطی معیوب، درک صحیح زوجین را از یکدیگر کاهش داده، باعث می‌شود همسران نتوانند از یکدیگر حمایت کنند، برای ارضای نیاز یکدیگر تلاش کنند و در مورد مسائل تعارض برانگیز، دیدگاه یکدیگر را درک کنند و سرانجام باعث می‌شود مشکلات زناشویی و نارضایتی ایجاد شود (سودانی، شجاعیان، خجسته مهر و شیرالی نیا، ۱۳۹۶). در بستر خانواده اعضای آن به طور مداوم در حال تعریف مجدد ماهیت روابط خود بر مبنای الگوهای ارتباطشان هستند. این الگوها بر مبنای ماهیت خود می‌توانند

نشان دهنده نوع ارتباطات افراد در خانواده باشند و هر فرد بنابر الگوهای ارتباطی در خانواده خود، میزان رضایت متفاوتی از روابط زناشویی را تجربه می‌کند (سیدی، شاه نظری، ۱۳۹۸).

در کنار الگوهای ارتباطی، رضایت جنسی به عنوان یک عامل مهم و تاثیرگذار دیگر بر سازگاری و رضایت زناشویی معرفی می‌شود (فیصل و همکاران، ۲۰۱۷؛ کلهر و اولیایی، ۲۰۱۶؛ روزن و مایرز، ۲۰۰۵؛ دانلی، ۲۰۰۷؛ جزینی و همکاران، ۱۳۹۶؛ مهدیزادگان و همکاران، ۱۳۹۵). کسانی که رضایت جنسی بیشتری دارند، به طور قابل ملاحظه‌ای زندگی بهتری را نسبت به آنهایی که رضایت جنسی ندارند گزارش می‌دهند (پاک گوهر و ویژه، ۱۳۸۷). اگر چه زندگی زناشویی سعادتمند فقط تا اندازه‌ای مربوط به روابط لذت بخش جنسی است ولی این روابط یکی از مهم‌ترین علل خوشبختی یا عدم خوشبختی زناشویی است، زیرا اگر این روابط قانع کننده نباشد منجر به احساس محرومیت، ناکامی و عدم احساس ایمنی می‌گردد. رضایت جنسی یکی از فاکتورهای اساسی و اثربخش بر روابط زناشویی و رضایت از زندگی در بین زوجین است (وندن برینک، ولمن، استینر، هسنی و ورتمن، ۲۰۱۸) و نارضایتی از رابطه جنسی، می‌تواند منجر به مشکلات زیادی در روابط زوجین و شادکامی آنها شود (شلبی، ریتچکت، کنوپ، راهودس و مارکمن، ۲۰۱۸). در واقع کیفیت رابطه جنسی، پیش بینی کننده قوی برای رضایت از رابطه است (رولز و جنسن، ۲۰۲۰). علاوه بر وجود رابطه بین متغیرهای مذکور، بر اساس پژوهش‌ها، معنویت و نگرش منوی می‌تواند در رابطه بین الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی با سازگاری زناشویی نقش واسطه‌ای داشته باشد. زیرا از یک سو پژوهش‌ها نشان می‌دهند که معنویت و رشد معنوی عامل مهمی در میزان سازگاری و رضایت زناشویی است (سگامی و ون ادن، ۲۰۲۰؛ زیمرمن، ۲۰۱۷؛ پری، ۲۰۱۵؛ اسپیلکا و لاد، ۲۰۱۳؛ پرز، ۲۰۱۲؛ فرج نیا، ۱۴۰۰؛ پیرساقی و همکاران، ۱۳۹۶؛ تجویدی و همکاران، ۱۳۹۶؛ امان الهی و همکاران، ۱۳۹۷؛ شیری، ۱۳۹۸) و از سوی دیگر معنویت و نگرش معنوی با نتایج مثبت مانند بهبود صمیمت زناشویی، شور جنسی و سلامت جسمی و روانی مرتبط است (سیبولد و هیل، ۲۰۰۱؛ فرج نیا و فرج نیا، ۱۳۹۷؛ بصروی و عباسی، ۱۳۹۴). زیرا معنویت به منزله چتری است که مفاهیم گوناگونی مانند سلامت معنوی، ایمان، باورها، نگرش‌ها و سازگاری معنوی را پوشش می‌دهد (کاتن و همکاران، ۲۰۰۵) و می‌تواند زندگی زناشویی را تحت تاثیر قرار داده و کیفیت آن را افزایش دهد. معنویت جنبه‌ای از وجود انسان است که به فرد انسانیت می‌دهد و چون با ساختارهای مهم فرد در ارتباط است، به او برای مقابله با مسائل مهم زندگی کمک می‌کند. رشد باور به خدا به عنوان پناهگاه امن، منجر به ایجاد اعتماد و انگیزه برای ارتباط، کاهش اضطراب و افزایش دلگرمی و اطمینان می‌گردد و ضمن ایجاد امیدواری در لحظات دشوار، آمادگی عملکرد شایسته و قدرت پذیرش مخاطرات موجود در روابط بین فردی را بالا می‌برد (امان الهی و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین افراد با گرایشها و نگرشهای معنوی، هنگام رویارویی با آسیب، پاسخ بهتری به وضعیتی که درون آن هستند می‌دهند، موقعیت تولید کننده فشار را بهتر اداره می‌کنند و از سلامت بهتری برخوردارند (باقری، اکبری زاده و حاتمی، ۱۳۹۰).

با توجه به پژوهش‌ها و مطالب مطرح شده الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی زناشویی می‌توانند هم به صورت مستقیم و هم به واسطه یکدیگر در شکل گیری سازگاری زناشویی نقش داشته و در کنار آن، نگرش معنوی می‌تواند نقش تسهیل کننده و میانجی گر را در رابطه بین الگوهای ارتباطی و عملکرد

جنسی زناشویی با سازگاری داشته باشد. همچنین با توجه به نتایج پژوهش حسنی مقدم و همکاران (۱۳۹۸)، تمام متغیرهای این پژوهش جزو مهمترین مولفه‌های تاثیرگذار بر ارتباط و رضایت زناشویی هستند و تا به حال پژوهشی که تمام این متغیرها را در کنار هم مورد ارزیابی و مدل‌یابی قرار دهد، انجام نشده است. بنابراین سؤال اصلی پژوهش این است که آیا می‌توان مدل معادلات ساختاری را برای سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی تبیین کرد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری است جامعه آماری این پژوهش، شامل افراد متاهل ساکن شهر تهران و متعلق به قشر متوسط اقتصادی است که حداقل ۲ سال از مدت ازدواج آنها گذشته و در حال تجربه زندگی مشترک با همسر خود هستند. در پژوهشهای مبتنی بر الگویابی معادلات ساختاری در زمینه برآورد بهینه برای مطالعات مربوط به مدل‌یابی ساختاری، نظرات متفاوتی وجود دارد. از جمله کلاین (۲۰۱۰) معتقد است حجم نمونه کمتر از ۱۰۰ نامناسب و حجم نمونه بالاتر از ۳۰۰ مطلوب است. برای سازگاری با الگوی معادلات ساختاری تعداد نمونه باید حداقل ۱۵ برابر متغیر مشاهده پذیر باشد (استیونس، ۱۹۹۴، نقل از هومن ۱۳۹۳). بر این اساس با توجه به نمودار زیر و با در نظر گرفتن متغیرها و مولفه‌های ارزیابی‌کننده آنها در پژوهش حاضر، ۴ متغیر مکنون و ۱۴ متغیر مشاهده پذیر وجود دارد. برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده پذیر و تخصیص ضریب ۱۵ برای هر متغیر، به حداقل ۲۱۰ نمونه نیاز داریم که برای اطمینان بیشتر، حجم نمونه ۳۵۰ نفر، در نظر گرفته شد که به صورت در دسترس با مراجعه به دانشگاه‌های تهران، مراکز آموزشی، معرفی آشنایان و به صورت الکترونیکی انتخاب شدند و به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه سازگاری زناشویی. این پرسشنامه توسط اسپانیر در سال ۱۹۷۶ برای سنجش میزان سازگاری دو نفره (زن و شوهر) طراحی شده است که شامل ۳۲ سؤال به روش پاسخدهی لیکرت می‌باشد. این مقیاس چهار بعد از رابطه را می‌سنجد که عبارتند از: رضایت دونفری، همبستگی دونفری، توافق دونفری و ابراز محبت. نمرات بالاتر در این مقیاس نشان دهنده ی رابطه بهتر و سازگارتر است. سؤالات خرده مقیاس‌ها از این قرار است: رضایت زناشویی: ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۱، ۳۲؛ همبستگی دو نفری: ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸؛ توافق دو نفری: ۱، ۲، ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵؛ ابراز محبت: ۴، ۶، ۲۹، ۳۰. نمره گذاری براساس مقیاس لیکرت انجام می‌شود. نمره ی کل مقیاس با آلفای کرانباخ ۰/۹۶ از همسانی درونی خوبی برخوردار است. همسانی درونی خرده مقیاس‌ها بین خوب تا عالی است. رضایت دونفری ۰/۹۴، همبستگی دو نفری ۰/۸۱، توافق دو نفری ۰/۹۰ و ابراز محبت ۰/۷۳. این مقیاس با روش‌های منطقی روایی محتوا چک شد. مقیاس سازگاری زن و شوهر با قدرت تمییز دادن زوج‌های متأهل و مطلقه در هر سؤال، روایی خود را برای گروه‌های شناخته شده نشان داده است. این مقیاس از روایی همزمان نیز برخوردار است و با مقیاس رضایت زناشویی لاک-والاس همبستگی دارد

(ثنایی، ۱۳۷۹). در ایران نیز این مقیاس در سال ۱۳۷۴ توسط آموزگار و حسین نژاد هنجاریابی شده است. این مقیاس با روش بازآزمایی وبا فاصله ۱۰ روز روی نمونه‌ای متشکل از ۱۲۰ نفر از زوج‌ها (۶۰ مرد و ۶۰ زن) اجرا گردید و برای میزان همبستگی از روش گشتاوری پیرسون استفاده شد. ضریب همبستگی بین نمرات زوج‌ها طی دوبار اجرا در کل نمرات ۸۶٪، مقیاس رضایت زناشویی ۶۸٪، مقیاس همبستگی دونفری ۷۵٪، مقیاس توافق دونفری ۷۱٪ و مقیاس ابراز محبت ۶۱٪ به دست آمده است. ملازاده (۱۳۸۱) نیز در پژوهشی به بررسی اعتبار و روایی آن پرداخت که پایایی آن را به فاصله زمانی ۳۷ روز ۰/۸۶ و همسانی درونی آن را با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش کرده است.

۲. پرسشنامه عملکرد جنسی زناشویی (MSF)^۱. این پرسشنامه توسط فرج نیا، حسینیان، شهیدی و صادقی (۱۳۹۳) در ۶۰ سوال و ۷ مولفه مشارکت جنسی، ابراز جنسی، هیجان و احساس جنسی، تمایل جنسی، تحقق جنسی، نگرش جنسی و آگاهی جنسی، به روش نمره گذاری لیکرت طراحی شده است. روش پاسخدهی در این پرسشنامه به صورت لیکرت و شامل ۵ گزینه با پاسخهای "کاملاً موافقم"، "موافقم"، "تا حدودی موافقم"، "مخالفم"، "کاملاً مخالفم" می‌باشد. نمره گذاری مربوط به پاسخها نیز به صورت ۴ برای کاملاً موافقم، ۳ برای موافقم، ۲ برای تا حدودی موافقم، ۱ برای مخالفم، ۰ برای کاملاً مخالفم می‌باشد، به جز پاسخهای مربوط به سئوال‌های ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۱، ۲۸، ۲۶، ۲۵، ۲۲، ۲۱، ۱۸، ۱۷، ۱۳، ۱۰، ۲، ۱، که نمره گذاری آنها به صورت معکوس است. روایی صوری و محتوایی سئوال‌ها از طریق نظرخواهی از ۶ نفر از اساتید متخصص مورد بررسی قرار گرفت و پایایی آن به روش بازآزمایی و به فاصله زمانی ۵ هفته، ۰/۸۵ گزارش شده است. همچنین به منظور ارزیابی روانی سازه مقیاس (روایی همگرا)، پرسشنامه رضایت جنسی لارسون مورد استفاده قرار گرفت که نتایج نشان داد بین نمره‌های پرسشنامه رضایت جنسی لارسون و مقیاس عملکرد جنسی زناشویی رابطه مثبت معناداری وجود دارد و بدین ترتیب روایی سازه مقیاس عملکرد جنسی زناشویی تأیید شد. بر اساس تحلیل عاملی تأییدی، تمام مولفه‌های در نظر گرفته شده برای پرسشنامه از برازش مناسبی برخوردار بوده و مدل ۷ عاملی مقیاس مورد تأیید قرار گرفت. همسانی درونی برای کل پرسشنامه نیز از طریق محاسبه آلفای کرونباخ، ۰/۹۵ و برای هر یک از مولفه‌های مشارکت جنسی، ۰/۸۱، ابراز جنسی، ۰/۸۶، هیجان و احساس جنسی، ۰/۸۳، تمایل جنسی، ۰/۷۸، تحقق جنسی، ۰/۸۸، نگرش جنسی، ۰/۷۵ و آگاهی جنسی، ۰/۹۳، بدست آمد.

۳. پرسشنامه الگوهای ارتباطی. این پرسشنامه را کریستنسن و سالوی (۱۹۸۴) در دانشگاه کالیفرنیا طراحی نمودند. این پرسشنامه ۳۵ سوال دارد و در یک مقیاس نه درجه‌ای از اصلا امکان ندارد (۱) تا خیلی امکان دارد (۹) درجه بندی شده است. این پرسشنامه رفتارهای همسران را در طول سه مرحله از تعارض زناشویی شرح داده است. این مراحل عبارتند از: ۱- زمانی که در روابط زوجین مشکل ایجاد می‌شود این مرحله دارای ۴ سوال است ۲- در مدت زمانی که درباره مشکل ارتباطی بحث می‌شود، این مرحله دارای ۱۸ سوال است و ۳- بعد از بحث راجع به مشکل ارتباطی که این قسمت از ۱۳ سوال تشکیل شده است. پرسش نامه دارای سه خرده مقیاس است مقیاس ارتباط سازنده متقابل، مقیاس اجتنابی متقابل، مقیاس

ارتباط توقع/کناره‌گیری. تحقیقاتی که از این پرسش‌نامه استفاده نمودند، روایی و پایایی قابل قبولی را در مورد خرده مقیاس‌های مختلف آن نشان داده‌اند. کریستنسن و سالووی (۱۹۹۱) روایی سه خرده مقیاس این پرسش‌نامه را برآورد نمودند. در این مطالعه که در آن سه گروه از زوجین درمانده، غیر درمانده و در حال طلاق با هم مقایسه شدند؛ خرده مقیاس سازنده متقابل توانست بین هر سه گروه تمیز قائل شود، در حالی که خرده مقیاس‌های ارتباطی اجتناب متقابل و توقع/کناره‌گیری توانستند بین زوج‌های درمانده و غیر درمانده تفکیک قائل شوند (رسولی، ۱۳۸۰). نتایج پایایی کریستنسن و هیوی (۱۹۹۰) روی آزمودنی‌های آمریکایی شباهت بسیاری با کار بتمن و همکارانش (۱۹۹۸) بر روی آزمودنی‌های سوئیسی و آلمانی دارد. آلفای کرونباخ بدست آمده در پژوهش‌های این محققان بر روی ۵ مقیاس پرسشنامه الگوهای ارتباطی از ۰/۴۴ تا ۰/۸۵ گزارش شده است که نتایج رضایت بخشی است. عبادت پور (۱۳۷۹) ضریب آلفای کرونباخ را برای الگوی ارتباط سازنده متقابل (پنج سوالی) ۰/۷۰، ارتباط اجتناب متقابل ۰/۷۱، ارتباط توقع/کناره‌گیر ۰/۶۶، زن متوقع/کناره‌گیر مرد ۰/۵۱ و مرد متوقع/زن کناره‌گیر ۰/۵۲ برآورد نموده است و به منظور روایی پرسش‌نامه، همبستگی میان این دو پرسش‌نامه و پرسش‌نامه رضایت زناشویی را به دست آورده است که نتایج نشان می‌دهد همه‌ی زیر مقیاس‌های پرسش‌نامه با رضایت زناشویی همبستگی دارد. همچنین صمدزاده، شعیری، مهدویان و جاویدی (۱۳۹۲) اعتبار و روایی این پرسش‌نامه را در نمونه‌ای از مردان و زنان متأهل ایرانی بررسی کردند که نتایج نشان داد این پرسش‌نامه از اعتبار مناسبی برخوردار است. آلفای کرونباخ ۰/۷۶ و روایی همگرا با پرسش‌نامه‌های رضایت زوجی اتریچ، عاطفه مثبت و منفی، سازگاری زناشویی، عزت نفس و رضایت مندی بین ۰/۴۰ تا ۰/۹۵ بدست آمد.

۴. پرسشنامه سنجش نگرش معنوی. این پرسشنامه توسط شهیدی و فرج‌نیا (۱۳۹۱) طراحی شده و شامل ۴۳ سوال ۵ گزینه‌ای به روش نمره گذاری لیکرت می‌باشد. نمره گذاری مربوط به پاسخها به صورت ۴ برای کاملاً موافقم، ۳ برای موافقم، ۲ برای تا حدودی موافقم، ۱ برای مخالفم، ۰ برای کاملاً مخالفم می‌باشد. به جز پاسخهای مربوط به سئوالات ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵ که به صورت برعکس نمره گذاری می‌شوند. روایی صوری و محتوایی سئوالات از طریق نظرخواهی از ۱۹ نفر از اساتید متخصص مورد بررسی قرار گرفت و پایایی آن به روش بازآزمایی و به فاصله زمانی ۵ هفته، ۰/۶۱ گزارش شده است. با استفاده از تحلیل عوامل به روش «چرخشی» از نوع «واریماکس»، ۲ عامل با مقدار ویژه بالاتر از ۵ به شرح ذیل مشخص گردید: «نگرش معنوی»، «توانایی معنوی». همچنین همسانی درونی برای کل پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ، ۰/۹۱ و برای هر کدام از مؤلفه‌های نگرش، ۰/۹۰ و توانایی، ۰/۸۶ بدست آمده است (فرج‌نیا و شهیدی، ۱۳۹۱).

روش اجرا. برای کنترل متغیر مداخله گر وضعیت اقتصادی با پرسیدن یک سؤال خود گزارشی با هدف تعیین سطح اقتصادی افراد، پاسخهای افراد متعلق به قشر متوسط جامعه به عنوان گروه نمونه مورد بررسی قرار گرفت. همچنین به منظور رعایت کدهای اخلاقی، محرمانه بودن پاسخها و عدم درج اطلاعات شخصی در نظر گرفته شد. داده‌های این پژوهش به روش میدانی و از طریق پرسشنامه جمع آوری شد و از طریق نرم افزار Spss و Amos مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از لحاظ ویژگی‌ها جمعیت‌شناختی در پژوهش حاضر ۳۵۰ نفر شامل ۱۹۶ زن (۵۶٪) و ۱۵۴ مرد (۴۴٪) با میانگین مدت ازدوج ۹/۴۴ و انحراف معیار ۸/۰۵ و میانگین سن ۳۳/۲ و انحراف معیار ۷/۹۹ بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش و ملاک‌های نرمال بودن توزیع داده‌ها در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش (N=۳۶۴)

عامل کلی	زیر مقیاس‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
الگوهای ارتباطی	سازنده	۳۳/۷۲	۸/۹۱۶	۱/۰۸	۰/۴۰
	اجتنابی	۱۱/۴۱	۶/۲۱۳	-۰/۸۶	۰/۱۴
	کناره‌گیری	۲۵/۰۴	۱۱/۸۲۴	۰/۵۷	-۰/۵۷
عملکرد جنسی	مشارکت	۲۸/۳۱	۶/۳۵۶	۰/۱۴	-۰/۶۱
	ابراز	۲۲/۸۱	۶/۱۰۹	-۰/۷۸	۰/۱۰
	تمایل	۱۷/۴۲	۴/۶۰۸	-۰/۲۹	-۰/۵۰
	تحقق	۲۸/۹۶	۷/۶۰۶	-۰/۶۱	۰/۳۹
	هیجان	۱۶/۹۵	۴/۴۱۲	-۰/۶۷	۰/۲۷
	نگرش	۳۴/۱۴	۵/۸۲۳	-۰/۲۴	-۰/۵۴
	آگاهی	۳۴/۴۴	۷/۱۶۳	-۰/۵۵	۰/۰۳
	کل	۱۷۹/۹۲	۳۳/۳۵۴	-۰/۴۱	-۰/۳۲
	کل	۱۲۴/۵۷	۱۹/۹۲۱	-۰/۳۲	-۰/۴۰
	سازگاری زناشویی	رضایت	۲۳/۹۰	۷/۹۹۴	-۰/۴۷
همبستگی		۱۸/۰۷	۵/۳۰۱	۰/۳۰	-۰/۸۸
توافق		۴۴/۷۲	۱۰/۲۴۶	-۰/۹۶	۰/۲۵
ابراز محبت		۱۶/۱۲	۳/۸۹۷	-۱/۲۸	۱/۱۷
کل		۱۰۲/۸۴	۲۱/۰۰۵	-۱/۲۶	۱/۲۲

مقدار چولگی مشاهده شده برای متغیرهای پژوهش در بازه (۲ و -۲) قرار دارد که این نرمال بودن متغیرها از لحاظ کجی و متقارن بودن توزیع آنها را نشان می‌دهد. همچنین مقدار کشیدگی نیز در بازه (۲ و -۲) قرار دارد که نشان می‌دهد توزیع متغیرهای مورد مطالعه از کشیدگی نرمال برخوردار است. در این مطالعه، استفاده از روش نمودارهای پراکندگی، مفروضه خطی بودن را تأیید کرد. همچنین در هیچ یک از مقادیر آماره‌های تحمل و VIF محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش، انحرافی از مفروضه چندگانگی خطی مشاهده نشد. نتایج در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. آزمون هم‌خطی متغیرهای پیش بین پژوهش

Collinearity Statistics		متغیر
Tolerance	VIF	ملاک
۰/۵۶۴	۱/۷۷۳	پیش بین
۰/۵۳۷	۱/۸۶۳	سازنده
۰/۶۳۱	۱/۵۸۴	اجتنابی
۰/۷۱۸	۱/۳۹۳	کناره‌گیری
۰/۶۴۴	۱/۵۵۲	عملکرد رابطه زناشویی
		نگرش معنوی

چون مقدار تراکنش تolerانس (VIF) محاسبه شده بین ۱ تا ۵ می‌باشد از هم خطی قابل قبولی برخوردار می‌باشد. بنابراین مفروضه هم‌خطی بودن برای متغیر پیش‌بینی کننده در پیش‌بینی متغیرهای ملاک وجود دارد. در ادامه، در جدول ۳ ضرایب همبستگی بین متغیرها گزارش شده است.

جدول ۳. ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

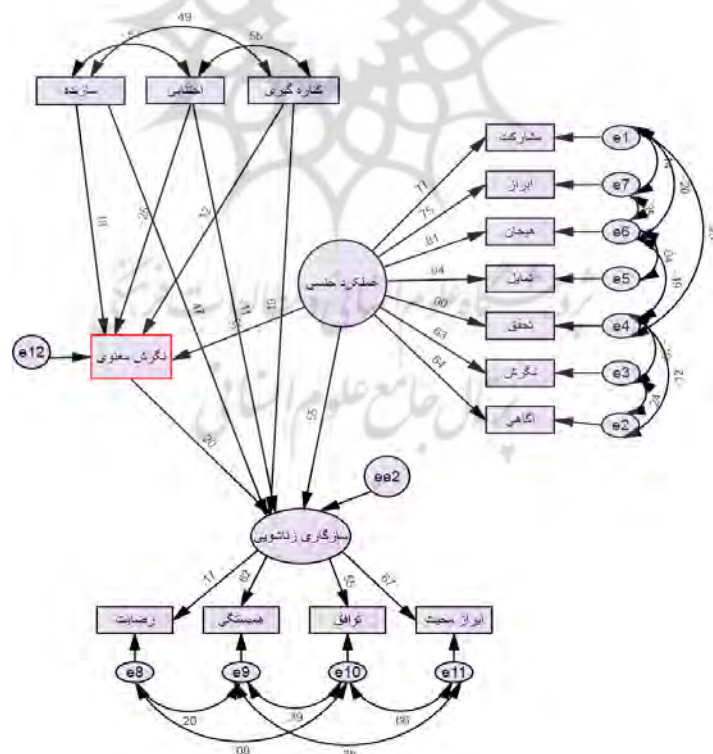
متغیرهای پیش بین و میانجی					متغیر ملاک سازگاری زناشویی به همراه زیر مولفه‌ها	
رضایت	همبستگی	توافق	ابراز محبت	سازگاری زناشویی		
۰/۲۱۳	۰/۵۵۴	۰/۵۰۷	۰/۵۹۲	۰/۵۷۸	سازنده	الگوهای ارتباطی
-۰/۹۴۰	-۰/۵۳۴	-۰/۳۹۴	-۰/۴۵۵	-۰/۴۴۷	اجتنابی	
-۰/۰۶۲	-۰/۴۶۵	-۰/۳۷۵	-۰/۴۲۴	-۰/۴۰۳	کناره‌گیری	
-۰/۰۹۵	۰/۵۸۶	۰/۵۳۱	-۰/۶۷۶	۰/۵۶۹	مشارکت	عملکرد جنسی
۰/۱۱۲	۰/۴۴۵	۰/۴۰۲	۰/۵۰۹	۰/۴۴۵	ابراز	
۰/۱۰۲	۰/۴۰۱	۰/۳۲۸	۰/۴۷۰	۰/۳۸۷	تمایل	
۰/۱۰۳	۰/۵۵۳	۰/۵۴۳	۰/۶۶۶	۰/۵۶۷	تحقق	
۰/۰۶۸	۰/۳۹۸	۰/۲۹۷	۰/۴۰۶	۰/۳۴۴	هیجان	
۰/۰۱۰	۰/۲۳۰	۰/۱۲۶	۰/۲۶۷	۰/۱۷۳	نگرش	
۰/۱۲۵	۰/۲۹۱	۰/۲۶۴	۰/۳۴۸	۰/۳۱۳	آگاهی	
۰/۱۱۲	۰/۵۱۳	۰/۴۴۷	۰/۵۹۵	۰/۵۰۰	کل	
۰/۲۶۴	۰/۳۹۶	۰/۴۷۶	۰/۴۴۸	۰/۵۱۶	کل	نگرش معنوی

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد که رابطه بین نمره الگوی ارتباطی سازنده با نمره کل سازگاری زناشویی به همراه مولفه‌های آن (رضایت، همبستگی، توافق و ابراز محبت) مثبت و معنادار است. به این معنی که هرچه میزان نمرات الگوهای ارتباطی سازنده در افراد نمونه بالاتر باشد، بر میزان سازگاری آنها افزوده می‌شود. همچنین نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین نمره الگوی ارتباطی اجتنابی و کناره‌گیر با نمره کل سازگاری زناشویی و مولفه‌های همبستگی، توافق و ابراز محبت، منفی و معنادار است. در رابطه با عملکرد رابطه زناشویی نیز نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین نمره کل عملکرد رابطه زناشویی با سازگاری زناشویی و تمام مولفه‌های آن، مثبت و معنادار است. همچنین به غیر از مولفه رضایت در سازگاری زناشویی، بین

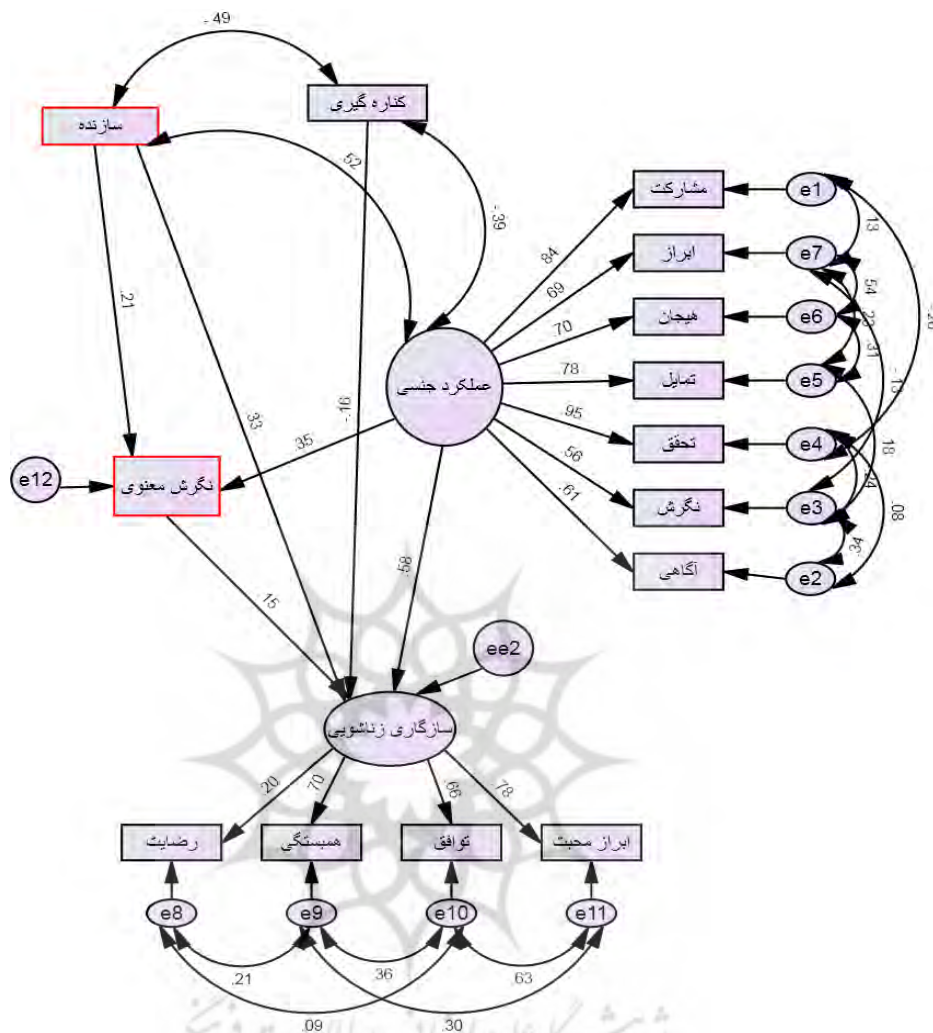
تمام مولفه‌های عملکرد رابطه زناشویی با مولفه‌های همبستگی، توافق و ابراز محبت در سازگاری زناشویی، رابطه مثبت معنادار وجود دارد. نتایج مربوط به نگرش معنوی نیز نشان می‌دهد که رابطه بین نمره کل نگرش معنوی با نمره کل سازگاری زناشویی و هر کدام از مولفه‌های آن (رضایت، همبستگی، توافق و ابراز محبت) مثبت و معنادار است. به منظور تبیین الگوی پراکندگی نمرات سازگاری زناشویی از طریق عملکرد رابطه زناشویی و الگوهای ارتباطی با میانجی‌گری نگرش معنوی از روش تحلیل مسیر استفاده شد. (شکل ۱ و ۲). در جدول ۴، شاخص مجذور خی (X²) برابر با ۱۴۵/۶۰۸، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (X²/df) برابر با ۲/۶، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) برابر با ۰/۹۳۹، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۲۳، و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۷۱، به دست آمد. بنابراین، طبق دیدگاه هو و بنتلر (۱۹۹۹) مقدار بزرگتر از ۰/۹۰ برای شاخص‌های CFI و GFI و مقدار کوچکتر از ۰/۰۸ برای شاخص RMSEA بر برازش مطلوب الگوی مفروض با داده‌ها دلالت دارد.

جدول ۴. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی مفروض بعد از اصلاح

RMSEA	CFI	GFI	χ^2/df	Df	χ^2	
۰/۲۱۱	۰/۸۸۷	۰/۸۸۳	۶/۱۲۶	۷۴	۴۵۳/۳۵۶	قبل از اصلاح مدل
۰/۰۷۱	۰/۹۳۹	۰/۹۲۳	۲/۶	۵۶	۱۴۵/۶۰۸	بعد از اصلاح مدل

شکل ۱. الگوی پراکندگی نمرات سازگاری زناشویی از طریق عملکرد رابطه زناشویی و الگوهای ارتباطی، با میانجی‌گری نگرش معنوی قبل از اصلاح مدل

شکل ۲: الگوی پراکندگی نمرات سازگاری زناشویی از طریق عملکرد رابطه زناشویی و الگوهای ارتباطی، با میانجی‌گری نگرش معنوی پس از اصلاح مدل

قبل از بررسی نتایج و ارائه اطلاعات از مدل خروجی معادلات ساختار به کمک نرم افزار Amos، شاخص‌ها و نشانگرهای متغیرهای پژوهش و معرف مسیرهای هر یک از متغیرها طبق جدول ۵ معرفی شدند.

جدول ۵. رابطه متغیرها بر اساس مدل

پیش بین	ملاک	نوع مسیر	ضریب استاندارد	مقدار t	سطح معناداری
الگوی ارتباطی سازنده	سازگاری زناشویی	مستقیم	۰/۳۳۴	۶/۳۴۱	۰/۰۰۱
الگوی ارتباطی کناره‌گیری	سازگاری زناشویی	مستقیم	-۰/۱۵۹	-۳/۳۷۷	۰/۰۰۱
الگوی ارتباطی سازنده	نگرش معنوی	مستقیم	۰/۲۱	۳/۸۴۴	۰/۰۰۱

نگرش معنوی	سازگاری زناشویی	مستقیم	۰/۱۴۷	۳/۱۵۰	۰/۰۰۱
عملکرد جنسی	نگرش معنوی	مستقیم	۰/۳۴۶	۵/۹۴۶	۰/۰۰۱
عملکرد جنسی	سازگاری زناشویی	مستقیم	۰/۵۷۸	۹/۳۶۴	۰/۰۰۱
الگوی ارتباطی سازنده	سازگاری زناشویی	غیر مستقیم	۰/۰۷۱	آزمون سوئل ۲/۲۳۲	<<۰/۰۵
الگوی ارتباطی کناره‌گیری	سازگاری زناشویی	غیر مستقیم	۰/۰۶۷	آزمون سوئل ۲/۱۴۱	<<۰/۰۵
عملکرد جنسی	سازگاری زناشویی	غیر مستقیم	۰/۱۹۹	آزمون سوئل ۳/۸۱۴	<<۰/۰۵

بر اساس نتایج به دست آمده پس از اصلاح مدل و حذف مسیرهای غیر معنادار و کاهش درجات آزادی با ایجاد روابط بین مولفه‌های پیش بین، الگوی ارتباطی سازنده به طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۳۳۴$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند و الگوی ارتباطی کناره‌گیری نیز به طور مستقیم به میزان $\beta = -۰/۱۵۹$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. همچنین الگوی ارتباطی سازنده به طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۲۱$ از واریانس نگرش معنوی را تبیین می‌کند و نگرش معنوی به طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۱۴۷$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. عملکرد جنسی نیز به طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۳۴۶$ از واریانس نگرش معنوی و به طور مستقیم به میزان $\beta = ۰/۵۷۸$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. متغیرهای پیش بین روی هم رفته $۶۸/۳$ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را پیش بینی می‌کنند. برای تعیین اثر غیر مستقیم از آزمون سوئل که رایج‌ترین روش آزمون ضرایب میانجی است، این چارچوب توسط مایکل سوئل در سال ۱۹۸۲ ارائه شد. آزمون سوئل جهت بررسی معنی داری متغیر میانجی (واسطه) در رابطه میان متغیر مستقل و وابسته استفاده می‌شود. اگر مقدار آماره آزمون بدست آمده از مقدار $۱,۹۶$ بیشتر باشد نشان دهنده این است که فرض صفر (مبنی بر این که متغیر میانجی نقشی در میان رابطه متغیر مستقل و وابسته ندارد)، در سطح خطای $۰,۰۵$ رد شده و تاثیر میانجی در این رابطه معنی دار است. میزان تاثیر غیر مستقیم الگوی ارتباطی سازنده از طریق نگرش معنوی در تبیین واریانس سازگاری زناشویی به میزان $۰/۰۷۱$ می‌باشد. از آنجا که میزان آزمون سوئل محاسبه شده برای مسیر غیر مستقیم $۲/۲۳۲$ به دست آمده، از مقدار $۱,۹۶$ بیشتر می‌باشد. لذا، فرض صفر (مبنی بر این که متغیر میانجی نقشی در میان رابطه متغیر مستقل و وابسته ندارد)، در سطح خطای $۰,۰۵$ رد شده و تاثیر میانجی در این رابطه معنی دار است. همچنین میزان تاثیر غیر مستقیم الگوی ارتباطی کناره‌گیری از طریق نگرش معنوی در تبیین واریانس سازگاری زناشویی به میزان $۰/۰۶۷$ می‌باشد. از آنجا که میزان آزمون سوئل محاسبه شده برای مسیر غیر مستقیم $۲/۱۴۱$ به دست آمده، از مقدار $۱,۹۶$ بیشتر می‌باشد. لذا فرض صفر (مبنی بر این که متغیر میانجی نقشی در میان رابطه متغیر مستقل و وابسته ندارد)، در سطح خطای $۰,۰۵$ رد شده و تاثیر میانجی در این رابطه معنی دار است. و در نهایت میزان

تاثیر غیر مستقیم عملکرد جنسی از طریق نگرش معنوی در تبیین واریانس سازگاری زناشویی به میزان ۰/۱۹۹ می‌باشد. از آنجا که میزان آزمون سوئل محاسبه شده برای مسیر غیر مستقیم ۳/۸۱۴ به دست آمده، از مقدار ۱,۹۶ بیشتر می‌باشد. لذا، فرض صفر (مبنی بر این که متغیر میانجی نقشی در میان رابطه متغیر مستقل و وابسته ندارد)، در سطح خطای ۰,۰۵ رد شده و تاثیر میانجی در این رابطه معنی دار است. بنابراین بر اساس نتایج ذکر شده می‌توان چنین عنوان نمود که عملکرد جنسی و الگوهای ارتباطی سازنده و کناره‌گیر از طریق نگرش معنوی با سازگاری زناشویی رابطه دارد. به عبارت دیگر الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی با میانجی‌گری نگرش معنوی بر سازگاری زناشویی اثر دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش مدل‌یابی سازگاری زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی و عملکرد رابطه زناشویی با میانجی‌گری نگرش معنوی بود. نتایج نشان داد رابطه بین نمره الگوی ارتباطی سازنده با نمره کل سازگاری زناشویی به همراه مولفه‌های آن (رضایت، همبستگی، توافق و ابراز محبت) مثبت و معنادار است. به این معنی که هرچه میزان نمرات الگوهای ارتباطی سازنده در افراد نمونه بالاتر باشد، بر میزان سازگاری آنها افزوده می‌شود. همچنین نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین نمره الگوی ارتباطی اجتنابی و کناره‌گیر با نمره کل سازگاری زناشویی و مولفه‌های همبستگی، توافق و ابراز محبت، منفی و معنادار است. در رابطه با عملکرد جنسی زناشویی نیز نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین نمره کل عملکرد جنسی زناشویی با سازگاری زناشویی و تمام مولفه‌های آن، مثبت و معنادار است. همچنین به غیر از مولفه رضایت در سازگاری زناشویی، بین تمام مولفه‌های عملکرد جنسی زناشویی با مولفه‌های همبستگی، توافق و ابراز محبت در سازگاری زناشویی، رابطه مثبت معنادار وجود دارد. نتایج مربوط به نگرش معنوی نیز نشان می‌دهد که رابطه بین نمره کل نگرش معنوی با نمره کل سازگاری زناشویی و هر کدام از مولفه‌های آن (رضایت، همبستگی، توافق و ابراز محبت) مثبت و معنادار است.

همچنین به منظور تبیین الگوی پراکندگی نمرات سازگاری زناشویی از طریق الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی با میانجی‌گری نگرش معنوی از روش تحلیل مسیر استفاده شد که بر اساس نتایج به دست آمده پس از اصلاح مدل و حذف مسیرهای غیر معنادار و کاهش درجات آزادی با ایجاد روابط بین مولفه‌های پیش‌بین، الگوی ارتباطی سازنده به طور مستقیم به میزان $\beta = 0/334$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند و الگوی ارتباطی کناره‌گیر نیز به طور مستقیم به میزان $\beta = -0/159$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. همچنین الگوی ارتباطی سازنده به طور مستقیم به میزان $\beta = 0/21$ از واریانس نگرش معنوی را تبیین می‌کند و نگرش معنوی به طور مستقیم به میزان $\beta = 0/147$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. عملکرد جنسی نیز به طور مستقیم به میزان $\beta = 0/346$ از واریانس نگرش معنوی و به طور مستقیم به میزان $I = 0/578$ از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کند. متغیرهای پیش‌بین روی هم رفته ۶۸/۳ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین از آنجا که میزان آزمون سوئل محاسبه شده برای مسیر غیر مستقیم به دست آمده، از مقدار ۱,۹۶ بیشتر می‌باشد، لذا فرض صفر (مبنی بر این که متغیر میانجی نقشی در میان رابطه متغیر مستقل و وابسته ندارد)، در سطح خطای ۰,۰۵ رد شده و تاثیر میانجی در این رابطه معنی دار است. بنابراین بر اساس نتایج

ذکر شده می‌توان چنین عنوان نمود که عملکرد جنسی و الگوهای ارتباطی سازنده و کناره‌گیر از طریق نگرش معنوی با سازگاری زناشویی رابطه دارد. به عبارت دیگر الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی با میانجی‌گری نگرش معنوی بر سازگاری زناشویی اثر دارد.

این یافته‌ها همسو با پژوهشهایی است که به بررسی عوامل تاثیرگذار بر رضایت و سازگاری زناشویی پرداخته‌اند و نشان دادند الگوهای ارتباطی (مقدس علی، میرهاشمی و باقری، ۱۴۰۰؛ گلزار سیرجانی و بیان فر، ۱۳۹۹؛ مام صالحی، مرادی، عارفی، یاراحمدی، ۱۳۹۹؛ کردبچه و عارفی، ۲۰۱۸)، رضایت جنسی (فیض و همکاران، ۲۰۱۷؛ کلهر و اولیایی، ۲۰۱۶؛ جزینی و همکاران، ۱۳۹۶؛ مهدیزادگان و همکاران، ۱۳۹۵) و معنویت و رشد معنوی عامل مهمی در میزان سازگاری و رضایت زناشویی است (سگامی و ون ادن، ۲۰۲۰؛ زیمرمن، ۲۰۱۷؛ پری، ۲۰۱۵؛ اسپیلکا و لاد، ۲۰۱۳؛ پرز ۲۰۱۲؛ فرج نیا، ۱۴۰۰؛ پیرساقی و همکاران، ۱۳۹۷؛ شیرینی، ۱۳۹۸). همچنین معنویت و نگرش معنوی با نتایج مثبت مانند بهبود صمیمت زناشویی، شور جنسی و سلامت جسمی و روانی نیز مرتبط است (سیبولد و هیل، ۲۰۰۱؛ فرج نیا و فرج نیا، ۱۳۹۷؛ شیخ الاسلامی و همکاران، ۱۳۹۶؛ بصروی و عباسی، ۱۳۹۴). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، هنگام بحث و گفتگو، زوجین آشفته غالباً عجله؛ انتقاد و اجتناب می‌کنند و می‌خواهند همدیگر را تغییر دهند و هنگام صحبت درباره مشکلات به طور مداوم به یکدیگر گوش نمیدهند، از بحث پیرامون مشکلات زناشویی خود طفره می‌روند و بر اساس «قانون انتقام، جبران و تلافی کردن» به رفتارهای منفی همسر خود پاسخ می‌دهند؛ در نتیجه دامنه برانگیختگی و فراوانی آن در زندگی زناشویی، باعث از بین رفتن رضایتمندی از رابطه می‌شود. همسرانی که از الگوی ارتباط سازنده در روابط زناشویی خود استفاده میکنند، در صورت بروز اختلاف و مشکلات زناشویی در زمینه‌های مختلف به دنبال مسیری هستند که به آنها راه حل و راهکار مناسب ارائه دهد و به همین خاطر این همسران از واکنش‌های غیرمنطقی و پرخاشگری و خشونت زناشویی اجتناب می‌کنند و سعی میکنند با مصالحه و گفتگو مشکلات زناشویی خود را حل کنند. در مقابل همسرانی که دارای تجارب تعارضات حل نشده هستند، احساس عاشق بودن ندارند و از یکدیگر فاصله عاطفی می‌گیرند و اجتناب می‌کنند. این فاصله‌گیری عاطفی بر روابط زناشویی تاثیر می‌گذارد و باعث کاهش تاب‌آوری آنان در برابر مشکلات و تعارضات زندگی شان می‌شود. چنین ارتباط‌گیری در زندگی زناشویی باعث لاینحل ماندن مسائل زندگی زناشویی آنان می‌شود، تعارضات در بین آنها شدیدتر شده و بحث و جدل به یک الگوی دائمی و مخرب تبدیل می‌شود و زوجین را در برابر مشکلات زناشویی کم‌طاقت و ناتوان می‌سازد. در الگوی توقع و کناره‌گیر یکی از همسران درباره مشکل بحث و گفتگو می‌کند یا به وسیله انتقاد کردن، غر زدن و پیشنهاد تغییر دادن دیگری را وادار به بحث درباره مشکل زناشویی خود میکند؛ این در حالی است که طرف مقابل (زن یا شوهر) می‌خواهد مشکل را تمام کند و از بحث درباره آن دوری کند (ثناگویی و همکاران، ۲۰۱۲). در این الگو زمانی که یکی از زوجین می‌خواهد همسر خود را وادار به بحث در مورد مشکل زناشویی کند، همسر وی می‌خواهد مشکل را تمام شده بداند و از بحث کردن کناره‌گیری کند. این شیوه ارتباطی می‌تواند مشکلات زناشویی را پیچیده‌تر باقی بگذارد و زوجین نتواند مشکلات خود را حل کنند. بنابراین وقتی زوجین با مشکلات، تعارضات و اختلافات زناشویی مواجه می‌شوند به جای اینکه باهم همکاری کنند تا مشکلات خود را حل

کنند یکی در حال تلاش برای وادار کردن به بحث و گفتگو است و توقع دارد همسرش با وی گفتگو و بحث سازنده کند، اما دیگری با کناره‌گیری درصدد فرار از مشکل و بحث و گفتگو می‌باشد. این کناره‌گیری و دوری‌گزینی یکی از همسران باعث افزایش کشمکش‌ها و تعارضات زناشویی می‌شود و منجر به این امر می‌شود که مسائل و مشکلات زناشویی حل نشده باقی ماند (فرمانی شاه رضا، رسولی و قائدنیا جهرمی، ۲۰۱۴). لذا چنین زوجینی در مواجهه با مشکلات همکاری ندارند و در مواقع تنش‌زا دچار بی‌تابی می‌شوند و نمی‌توانند استقامت لازم برای رویارویی با مشکلات را از خود نشان دهند (مقدس‌علی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ همچنین در روابط زناشویی، رضایت جنسی برخاسته از ارزیابی فرد از رابطه‌ی جنسی اش است که شامل دریافت فرد از ارضای نیازها، برآورده شدن انتظارات خود و همسرش از رابطه و ارزیابی مثبت وی از رابطه‌ی جنسی می‌باشد (ناپی، کوسینلا، مارتلا، روسی، تیرانینی و مارتینی، ۲۰۱۶) رضایت جنسی برای یک رابطه صمیمی، حیاتی است، تا جایی که آن را عامل شکست یا موفقیت رابطه زوج‌ها می‌دانند (ویزور و مارشال، ۲۰۰۴)؛ از سویی دیگر، روابط جنسی از ارتباط عاطفی بین زوج‌ها تأثیر می‌پذیرد، و به دنبال نارضایتی جنسی، امکان بروز نارضایتی زناشویی و درنهایت، مشکلات خانوادگی مختلف وجود دارد. نارضایتی از رابطه جنسی می‌تواند به مشکلات عمیق در روابط زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حسادت، رقابت، حس انتقام‌گیری، تحقیر، نبود اعتماد به نفس و نظایر آن منجر شود. این مسائل توسط تنش‌ها و اختلافات، تقویت شده یا در قالب آنها تجلی و بروز می‌یابد و به تدریج شکاف بین همسران را عمیق‌تر می‌سازد (فتح‌الله زاده، میرصیفی، کاظمی، سعادت‌نی و نوابی نژاد، ۱۳۹۶) و سطح رضایت و سازگاری زناشویی را پایین می‌آورد.

در کنار الگوهای ارتباطی و عملکرد جنسی، زوج‌هایی که تعاملات سازنده دارند و بر اساس نگرش معنوی و نوع جهان‌بینی‌شان به روابط خود توجه انسانی و اخلاقی دارند، به ارضای نیازهای خود و همسرشان اهمیت می‌دهند و با نگاه مثبت‌پذیرای چالش‌های زندگی هستند و با آنها مقابله سازنده می‌کنند که این امر در نهایت منجر به تجربه سطح بالاتری از سازگاری در رابطه می‌شود. زیرا معنویت یکی از ابعاد جدانشدنی انسان‌ها است که شامل آگاهی و خودشناسی می‌شود و تلاشی است برای یافتن معنا در زندگی و از آن‌رو که یکی از نیازهای معنوی انسان‌ها نیاز به عشق‌ورزی و خدمت به دیگران است و یکی از مؤلفه‌های معنویت تولید معنای شخصی می‌باشد، به نظر می‌رسد زوج‌ها با بهره‌گیری از معنویت و نگرش معنوی می‌توانند روابط خود با همسرشان را به‌عنوان مسیری برای رسیدن به رشد و تعالی در نظر گرفته و با کمک گرفتن از این دیدگاه برای ارتقاء سطح روابط خود تلاش کرده و این نگرش معنوی آن‌ها را به سمت استفاده از تعاملات مثبت و الگوهای ارتباطی مؤثر سوق دهد که خود منجر به افزایش سازگاری زناشویی آنان خواهد شد، بنابراین افراد معنوی از الگوهای سازنده ارتباطی و راهبردهای مقابله‌ای مثبت (حمایتی، مشترک، ارتباطی) بیشتر و از الگوهای ارتباطی غیرسازنده و راهبردهای مقابله‌ای منفی کمتر استفاده می‌کنند (زمانی ناصر، ۱۳۹۵). زیرا افراد معنوی سختی‌های زندگی را تحمل کرده و به دنبال حل سازنده مشکلات هستند و به زندگی خود پویایی و حرکت می‌دهند. چنین پویایی در روابط زناشویی افراد هم مؤثر بوده و به آنان کمک می‌کند معنای غنی‌تر و عمیق‌تری از زندگی به دست آورند و با افق‌بازی که کسب می‌کنند در برابر مشکلاتی که رضایت زناشویی را تحت شعاع قرار می‌دهد مقاوم‌تر شوند و احساس نشاط و سلامتی بیشتری داشته باشند (توکلی زاده و همکاران، ۱۳۹۲).

هر پژوهشی محدودیت‌هایی دارد که در اینجا نیز چون روش پژوهش کمی بود ممکن است نتایج سرسری به دست آمده باشند. همچنین کنترل بسیاری از متغیرهای خارج از دسترس محقق ممکن است در نتایج اثرگذار بوده باشند. بر اساس نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود درمانگران و روانشناسان در مداخلات درمانی خود و ارزیابی روابط زوج‌ها به پرورش نگرش معنوی و نقش مثبت با هدف بالابردن سطح سازگاری زناشویی توجه کنند و در برنامه‌های زوج درمانی استفاده کنند. همچنین از این نتایج می‌توان در طراحی بسته‌های آموزشی برای مشاوره‌های پیش از ازدواج و آموزش مهارت‌های زندگی نیز بهره برد. این پژوهش در کنار کاربردهای درمانی، فرهنگی و خانوادگی، به لحاظ اقتصادی و اجتماعی نیز کاربردی و تاثیرگذار است. زیرا از نتایج آن می‌توان برای حفظ سلامت فرد و رابطه زناشویی و به تبع آن سلامت خانواده و در نهایت سلامت جامعه بهره برد. زیرا رضایت یک فرد از رابطه زناشویی، به معنای رضایت او از خانواده محسوب می‌شود و رضایت از خانواده، به معنای رضایت فرد از زندگی است که در نهایت منجر به رشد، تکامل و پیشرفت مادی و معنوی خواهد شد (بارتون، ۲۰۱۸). بنابراین هرچه سطح سازگاری در روابط زناشویی بالاتر رود، سطح سلامت افراد (زن، شوهر و فرزند)، خانواده‌ها و جامعه افزایش می‌یابد و به تبع آن آسیب‌های اجتماعی و روانی، نیازهای درمانی و قانونی و مسائل اجتماعی و هزینه‌های مربوط به آنها کاهش می‌یابد و این هزینه‌ها به جای اینکه صرف درمان آسیب‌ها شود، صرف پیشگیری، پیشرفت و ارتقای سطح سلامت و آرامش در جامعه می‌شود.

موازن اخلاقی

در جهت رعایت ملاحظات اخلاقی رضایت شرکت‌کنندگان در پژوهش اخذ شد اگرچه روش پژوهش حاضر غیر بالینی بود و از این نظر آسیبی متوجه فرد خاصی نبود.

سپاسگزاری

از همه صاحب نظران به خصوص استاد راهنما و مشاور که در تمام مراحل این پژوهش صمیمانه مساعدت کردند قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

پژوهش حاضر بخشی از رساله دکتری نویسنده اول بود که تمام نویسندگان اساتید راهنما و مشاور نیز در مراحل مختلف آن به طور مساوری نقش داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- امان الهی، عباس، حیدریان، مریم، و عطاری، یوسفعلی. (۱۳۹۷). بررسی مدل پیشنهادی رابطه دلبستگی به خدا و رضایت زناشویی با میانجیگری معنویت زناشویی و بهزیستی معنوی در کارکنان زن اداره‌های دولتی شهر اهواز، فصلنامه روانشناسی و دین، ۱۰(۱): ۱۰۵-۱۲۲.
- باقری، فریبرز، اکبری زاده، فاطمه، و حاتمی، حمیدرضا. (۱۳۹۰). رابطه بین هوش معنوی و شادکامی در پرستاران بیمارستان فاطمه الزهرا، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، فصلنامه طب جنوب، ۱۴(۴): ۲۵۶-۲۶۳.
- بصروی، سیما، و عباسی، ترانه. (۱۳۹۴). رابطه هوش معنوی و کیفیت ابعاد رابطه زناشویی (صمیمیت و شور جنسی) در بین زنان متاهل شهرستان کرج، فصلنامه نسیم تندرستی، ۴(۳): ۱۵-۳۰.
- پاک گوهر، مینو، و ویژه، مریم. (۱۳۸۷). تاثیر مشاوره بر رضایت جنسی زنان نابارور، مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشکده علوم پزشکی تهران، ۱۴(۱): ۳۰-۲۱.
- پیرساقی، فهیمه، زهراکار، کیانوش، کیامنش، علیرضا، محسن زاده، فرشاد، و حسنی، جعفر. (۱۳۹۶). شاخص‌های ارتباط زناشویی کارآمد: یک مطالعه کیفی، دوفصلنامه مشاوره کاربردی، ۷(۱): ۱-۲۶.
- توکلی زاده، جهانشیر، سلطانی، علیرضا، و پناهی، محمود. (۱۳۹۲). سازگاری زناشویی: نقش پیش بین هوش معنوی و راهبردهای مقابله با استرس، فصلنامه افق دانش، ۱۹(۵): ۵۷-۶۳.
- تجویدی، منصوره، بهرامی، نوران، ضیغمی محمدی، شراره، و طالقانی، مونا. (۱۳۹۶). ارتباط سلامت معنوی و رضایت زناشویی در زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز بهداشت شهرستان کرج، نشریه علوم پزشکی دانشگاه البرز، ۶(۲): ۱۲۳-۱۲۹.
- ثناگوئی، محمد، جان بزرگی، مسعود، و مهدویان، علیرضا. (۱۳۹۰). رابطه الگوهای ارتباطی زوجین با رضامندی زناشویی، فصلنامه مطالعات اسلام و روانشناسی، ۵(۹): ۵۷-۷۷.
- جزینی، شادی، عبدالهی، نیره، امان الهی، عباس، و اصلانی، خالد. (۱۳۹۶). پیش بینی عملکرد جنسی بر اساس سبک‌های دلبستگی، تمایز یافتگی خود و تحصیلات در دانشجویان زن متاهل شهر اهواز، فصلنامه مطالعات روانشناختی، ۱۳(۴): ۲۳-۳۴.
- حسینی مقدم، صدیقه، ژیلا، گنجی، شریف نیا، سیدحمید، اعرابی، محسن، و خانی، صغری. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی: مطالعه مروری مفهومی، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۲۹(۱۷۷): ۲۲۲-۲۳۹.
- رحیم پور، فرزانه، صبحی قراملکی، ناصر، و نریمانی، محمد. (۱۳۹۶). مقایسه اثربخشی دو برنامه آموزشی تاب آوری و مهارت‌های ارتباطی بر سازگاری زناشویی دانشجویان، فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۱۷(۱): ۳۴-۵۶.
- سودانی، منصور، شجاعیان، منصور، خجسته مهر، رضا، و شیرالی نیا، خدیجه. (۱۳۹۶). اثربخشی زوج درمانی مشارکتی بر الگوهای ارتباطی و صمیمیت زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر بهبهان، مجله علمی-پژوهشی دانشگاه پزشکی یاسوج، ۲۲(۴): ۴۹۹-۵۱۴.
- سیدی، زهرا، و شاه نظری، مهدی. (۱۳۹۸). پیش بینی رضایت جنسی زنان متاهل بر اساس سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و تنظیم هیجانی، فصلنامه علمی-ترویجی رویش روانشناسی، ۹(۳۲): ۱۷۹-۱۹۰.

شهیدی، شهریار، و فرج نیا، سعیده. (۱۳۹۱). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه سنجش نگرش معنوی، فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی و دین، ۵(۳): ۹۷-۱۱۵.

صمدزاده، منا، شعیری، محمدرضا، علیرضا، مهدویان، و جاویدی، نصیرالدین. (۱۳۹۲). پرسشنامه الگوهای ارتباطی: اعتبار و روایی، فصلنامه مشاوره و روان درمانی خانواده، ۱۱(۹): ۱۲۵-۱۵۳.

فتح الله زاده، نوشین، میرصیفی فرد، لیلا سادات، کاظمی، مهناز، سعادت، نادره، و نوایی نژاد، شکوه. (۱۳۹۶). اثربخشی غنی سازی زندگی زناشویی بر اساس نظریه انتخاب بر کیفیت روابط زناشویی و صمیمیت زوج ها، فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۳(۴۳): ۳۵۳-۳۷۲.

فرمانی شهرضا، شیوا، رسولی، محسن، و قائدنیای جهرمی، علی. (۱۳۹۳). رابطه میان صمیمیت زناشویی، الگوهای ارتباط زناشویی و همدم طلبی- دوری گزینی کارکنان متأهل دانشگاه خوارزمی، مشاوره و روان درمانی خانواده، ۴(۳): ۴۴۷-۴۷۳.

فرج نیا، سعیده، حسینیان، سیمین، شهیدی، شهریار، و صادقی، منصوره. (۱۳۹۳). تدوین و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس عملکرد جنسی زناشویی، دو فصلنامه علمی- پژوهشی مشاوره کاربردی، ۴(۱): ۸۵-۱۰۲.

گلزار سیرجانی، ملیحه، و بیان فر، فاطمه. (۱۳۹۹). نقش الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی، فصلنامه سنجش و پژوهش در مشاوره و روانشناسی، ۴(۶): ۳۳-۵۱.

مام صالحی، حسین، مرادی، امید، عارفی، مختار، و یاراحمدی، یحیی. (۱۳۹۹). نقش واسطه‌ای الگوهای ارتباطی در رابطه بین تمایز یافتگی خود و رضایت جنسی زوجین، مجله روان پزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۲۶(۲): ۱۵۹-۱۷۵.

مک کی، متیو، فیننگ، پاتریک، و پالگ، کیم. (۱۳۹۶). مهارت‌های زناشویی، مترجم محمدعلی رحیمی، نشر ارجمند.

مقدس علی، شیما، میرهاشمی، مالک، و باقری، نسرين. (۱۴۰۰). مدل یابی معادلات ساختاری نقش میانجی تاب آوری در رابطه بین الگوهای ارتباطی با رضایت زناشویی، نشریه پژوهش پرستاری، ۱۶(۱): ۵۱-۶۵.

مهدیزادگان، ایران، برکت، الهه، و گلپور، محسن. (۱۳۹۵). مقایسه عملکرد جنسی مردان و زنان در آستانه طلاق شهر اصفهان، فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۷(۱): ۱۶-۲۴.

References

- Amanollahi, A., Heydarian, M., & Attari, Y. (2018). Investigating the proposed model of the relationship between attachment to God and marital satisfaction with the mediation of marital spirituality and spiritual well-being in female employees of government offices in Ahvaz, *Psychology and Religion Quarterly*, 10(1): 105-122. (In Persian)
- Bagheri, F., Akbarzadeh, F., & Hatami, H. (2011). The relationship between spiritual intelligence and happiness in nurses of Fatemeh Al-Zahra Hospital, Jihad University Scientific Database, *Southern Medicine Quarterly*, 14(4): 256-263. (In Persian)
- Barton, A. W., Beach, S. R. H., Wells, A. C., Ingels, J. B., Corso, P. S., Sperr, M. C., Anderson, T. N., & Brody, G. H. (2018). The Protecting Strong African American Families Program: A randomized controlled trial with rural African American couples. *Prev Sci*. 19(7): 904-913.

- Basravi, S., & Abbasi, T. (2015). The relationship between spiritual intelligence and the quality of marital relationship dimensions (intimacy and sexual passion) among married women in Karaj city, *Nasim Tossani Quarterly*, 4(3): 15-30. (In Persian)
- Christensen, A., & Shenk, J. L. (1991). Communication, conflict, and the psychological distance in non distressed, clinic, and divorcing couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59(12): 458- 463.
- Cotton, S., Larkin, E., Hoopes, A., Cromer, B. A., & Rosenthal, S. L.(2005). The impact of adolescent spirituality on depressive symptoms and health risk behaviors. *Journal of Adolescent Health*, 36(6): 529.
- Danley, C. J. (2007). Marital Satisfaction in Clergy Couple: Issues, Concern, and Meditigg Fttr rrs Assiii ttdd with tiii r Rll ss As Patrr ddd Psstr's oooooe. HHD.sssss sss ''' vvvvvvüity.
- Farajnia, S., Hosseinian, S., Shahidi, S., & Sadeghi, M. (2014). Compilation and review of the psychometric characteristics of the marital sexual function scale, two scientific-research quarters of applied counseling, 4(1): 85-102. (In Persian)
- Farmani Z, Aflakseir A. (2019). Investigating the Roles of Family Communication Patterns on Dyadic Adjustment of Married Students. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*. 1(2), 71-84. doi:[10.52547/jarcp.1.2.71](https://doi.org/10.52547/jarcp.1.2.71)
- Farmani Shahreza, S., Rasouli, M., & Ghaedniai Jahormi, A. (2014). The relationship between marital intimacy, marital communication patterns and companionship-avoidance among married employees of Kharazmi University, *Family Counseling and Psychotherapy*, 4(3): 473-447. (In Persian)
- Fatollahzadeh, N., Mirsafi Fard, L. S., Kazemi, M., Saadati, N., & Navabinejad, S. (2017). The effectiveness of enriching married life based on choice theory on the quality of marital relationships and the intimacy of couples, *Applied Psychology Quarterly*, 3(43): 353-372. (In Persian)
- Golzar Sirjani, M., & Bayanfar, F. (2020). The role of couples' communication patterns in emotional breakup, *Quarterly Journal of Assessment and Research in Counseling and Psychology*, 4(6): 33-51. (In Persian)
- Hasani Moghadam, S., Zhila, G., Sharifnia, S., Arabi, M., & Khani, S. (2019). Investigating factors related to communication patterns of Iranian couples: a conceptual review, *Mazandaran University of Medical Sciences Journal*, 29(177): 222-239. (In Persian)
- Jazini, S., Abdulahi, N., Amanolahi, A., & Aslani, K. (2017). Predicting sexual performance based on attachment styles, self-differentiation and education in married female students of Ahvaz, *Psychological Studies Quarterly*, 13(4), 23-34. (In Persian)
- Kline, R. B. (2010). Principles and practice of structural equation modeling (Third Edition). New York: Guilford Press.
- Kordbache Sh, Arefi M.(2018). The Role of Family Communication Patterns and Sexual Quality in Predicting Attitudes toward Marital Infidelity in Women in Isfahan. *Social Behavior Research & Health (SBRH)*; 2(1): 199-209. (In Persian)
- Lata, S. (2017). Marital Adjustment and Depression among Couples, *The International Journal of Indian Psychology* , 4, 2, 33-46.
- Mam Salehi, H., Moradi, O., Arefi, M., & Yarahamdi, Y. (2020). The mediating role of communication patterns in the relationship between self-differentiation and couples' sexual satisfaction, *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 26(2): 159-175. (In Persian)

- Mehdizadegan, I., Barkat, E., & Golparvar, M. (2016). Comparing the sexual performance of men and women on the verge of divorce in Isfahan, *Knowledge and Research Quarterly in Applied Psychology*, 17(1): 16-24. (In Persian)
- Moghads Ali, S., Mirhashmi, M., & Bagheri, N. (2021). Structural equation modeling of the mediating role of resilience in the relationship between communication patterns and marital satisfaction, *Nursing Research Journal*, 16(1): 51-65. (In Persian)
- Nappi RE., Cucinella L., Martella S., Rossi M., Tiranini L., Martini E. (2016). Female sexual dysfunction (FSD): Prevalence and impact on quality of life (QoL). *Maturitas*. 1(94): 87-91.
- Pak G., M., & Vizhe, M. (2008). The effect of counseling on the sexual satisfaction of infertile women, *Journal of the School of Nursing and Midwifery, Tehran School of Medical Sciences*, 14(1): 21-30. (In Persian)
- Perez, J. (2012). Validation of marital spirituality scale, *International Journal of Social Science and Humanity*, v. 2 (4), p. 296-300.
- Perry, S., (2015). A match made in heaven? Religion-based marriage decisions, marital illl ity, ddd tee mrrrr tting ffftt s ff sssss sss rlliii sss mmmmitmttt . *Social Indicators Research*, 12,3: 2 03-25.
- Pirsaghi, F., Zaharakar, K., Kyamanesh, A., Mohsenzadeh, F., & Hasani, J. (2017). Indicators of Effective Marital Communication: A Qualitative Study, *Applied Counseling Quarterly*, 7(1): 1-26. (In Persian)
- Priyadharshini, s & Gopalan, R. (2019). Marital Adjustment, Love, Personal Intimacy, Personality, Dyadic Coping and Spirituality on Marital Stability, *Asian Journal of Advanced Research and Reports* 7(4): 1-16.
- Rahimpour, F., Sobhi Gharamaleki, N., & Narimani, M. (2017). Comparing the effectiveness of two educational programs of resilience and communication skills on students' marital adjustment, *Farhang Journal in Islamic University*, 7(1): 34-56. (In Persian)
- Roles, R., & Janssen. (2020). Sexual and Relationship Satisfaction in Young, Heterosexual Couples: The Role of Sexual Frequency and Sexual Communication, *The Journal of Sexual Medicine*, 17(9): 1643-1652.
- Samadzadeh, M., Shaeri, M., Alireza, M., & Javidi, N. (2013). Communication Patterns Questionnaire: validity and reliability, *Family Counseling and Psychotherapy Quarterly*, 1(9): 125-153. (In Persian)
- Sanagoi, M., Jan Bozorgi, M., & Mahdovian, A. (2011). The relationship between couples' communication patterns and marital satisfaction, *Islamic and Psychology Studies Quarterly*, 5(9): 57-77. (In Persian)
- Seyedi, Z., & Shah Nazari, M. (2019). Prediction of married women's sexual satisfaction based on marital compatibility, communication patterns and emotional regulation, *Scientific and Promotional Quarterly of Roish Rwanashasi*, 9(32): 179-190. (In Persian)
- Shahidi, S., & Farajnia, S. (2012). Construction and Validation of Spiritual Attitude Measurement Questionnaire, *Scientific-Research Quarterly of Psychology and Religion*, 5(3): 115-97. (In Persian)
- Soudani, M., Shojayan, M., Khojaste Mehr, R., & Shiralynia, K. (2017). Effectiveness of collaborative couple therapy on communication patterns and intimacy of couples referring to counseling centers in Behbahan city, *scientific-research journal of Yasouj Medical University*, 22(4): 499-514. (In Persian)
- Tajverdi, M., Bahrami, N., Zeyghami Mohammadi, S., & Taleghani, M. (2017). Relationship between spiritual health and marital satisfaction in married women

referring to Karaj health centers, Alborz University Medical Sciences Journal, 6(2): 123-129. (In Persian)

Tavakolizadeh, J., Soltani, A., & Panahi, M. (2013). Marital adjustment: the predictive role of spiritual intelligence and stress coping strategies, Efoq Danesh Quarterly, 19(5): 57-63. (In Persian)

پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین کربستین و سولاوای (CPQ)

الف	زمانی که در روابط شما مشکل ایجاد میشود.	کاملاً ناممکن	کاملاً ممکن
		۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱	هر دو طرف از بحث در مورد مشکل دوری میکنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۲	هر دو طرف سعی میکنند در مورد مشکل خود بحث و گفت و گو کنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۳	مرد سعی میکند بحث را شروع کند در حالی که زن سعی میکند از بحث کردن بپرهیزد.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۴	زن سعی میکند بحث را شروع کند در حالی که مرد سعی میکند از بحث کردن بپرهیزد.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
ب	در خلال بحث از مشکلات ارتباطی	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۵	هر دو طرف یکدیگر را مورد سرزنش، اتهام و انتقاد قرار میدهند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۶	هر دو طرف احساساتشان نسبت به یکدیگر را ابراز میکنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۷	هر دو طرف یکدیگر را با پیامد های منفی تهدید میکنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۸	هر دو طرف پیشنهاد را حل و توافق (سازش) میکنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۹	مرد غر میزند و توقع میکند (انتظار بیش از حد)، در حالی که زن کناره‌گیری یا سکوت اختیار میکند یا از بحث بیشتر امتناع می‌کند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۰	زن غر میزند و توقع میکند (انتظار بیش از حد)، در حالی که مرد کناره‌گیری یا سکوت اختیار میکند یا از بحث بیشتر امتناع می‌کند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۱	مرد انتقاد میکند در حالی که زن از خودش دفاع میکند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۲	زن انتقاد میکند در حالی که مرد از خودش دفاع میکند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۳	مرد زن را تحت فشار قرار میدهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند، در حالی که زن مقاومت میکند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۴	زن مرد را تحت فشار قرار میدهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند، در حالی که مرد مقاومت میکند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۵	مرد احساساتش را ابراز میکند در حالی که زن دنبال دلیل و راه حل می‌گردد.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۶	زن احساساتش را ابراز میکند در حالی که مرد دنبال دلیل و راه حل می‌گردد.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۷	مرد با پیامد های منفی تهدید میکند، در حالی که زن کوتاه می‌آید.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱۸	زن با پیامد های منفی تهدید میکند، در حالی که مرد کوتاه می‌آید.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد به زن فحش و ناسزا میدهد و به شخصیت او توهین میکند.	۱۹
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن به مرد فحش و ناسزا میدهد و به شخصیت او توهین میکند.	۲۰
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد به زن زور میگوید و او را تحت فشار و ضرب و شتم قرار میدهد.	۲۱
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن به مرد زور میگوید و او را تحت فشار و ضرب و شتم قرار میدهد.	۲۲
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	بعد از بحث از مشکلات ارتباطی	ج
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	هر دو احساس میکنند که یکدیگر را در موقعیت های مختلف درک میکنند.	۲۳
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	هر دو بعد از بحث از یکدیگر کناره میگیرند.	۲۴
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	هر دو احساس میکنند که مشکل حل شده است.	۲۵
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	هیچ کدام از زوجین بعد از بحث و گفت و گو چیزی عابدهان نمیشود.	۲۶
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	بعد از بحث و جدل هر دو طرف سعی میکنند با یکدیگر خیلی صمیمی شوند.	۲۷
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد به خاطر آنچه که گفته است ، احساس گناه میکند. در حالی که زن احساس صدمه و آسیب میکند.	۲۸
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن به خاطر آنچه که گفته است ، احساس گناه میکند. در حالی که مرد احساس صدمه و آسیب میکند.	۲۹
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد سعی میکند که آشتی کند انگار که هیچ اتفاقی نیوفتاده است ، در حالی که زن فاصله میگیرد.	۳۰
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن سعی میکند که آشتی کند انگار که هیچ اتفاقی نیوفتاده است ، در حالی که مرد فاصله میگیرد.	۳۱
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد زن را مجبور به عذر خواهی میکند ، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که زن مقاومت میکند.	۳۲
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن مرد را مجبور به عذر خواهی میکند ، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که مرد مقاومت میکند.	۳۳
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد حمایت را در دیگران (والدین ، دوستان ، بچه ها) جست و جو میکند.	۳۴
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن حمایت را در دیگران (والدین ، دوستان ، بچه ها) جست و جو میکند.	۳۵

Modeling marital compatibility based on communication patterns and marital relationship performance with the mediation of spiritual attitude

Saeideh. Farajnia¹, MohammadReza. Beliad^{2*}, Simin. Hosseinian³ & Marjan. Hosseinzadeh Taghvaei⁴

Abstract

Aim: One of the most important relationships between a man and a woman is marriage, which includes both emotional and legal commitment and is of special importance in the life of every adult. Therefore, the purpose of this research was to model marital adjustment based on communication patterns and marital relationship performance with the mediation of spiritual attitude. **Method:** The present research was a descriptive-correlation type of structural equation modeling. The statistical population of the research included married people living in Tehran, according to the number of observable changes, 350 samples were available according to Spanir's (1976) marital compatibility questionnaires, spiritual attitude: Shahidi and Farajnia (2013), Christensen and Salavi's communication patterns. (1984) and sexual performance: Farajnia et al. (2013) answered. The research data was also analyzed through SPSS and AMOS software. **Results:** The findings showed that the variance of marital adjustment, and the withdrawal communication pattern of spiritual attitude add tee ttttt tt l attteee eeely exssssss ss 111111 tee aaaaace of marital adjustment. **Conclusion:** It can be concluded that the modeling of marital compatibility based on communication patterns and marital relationship performance with the mediation of spiritual attitude is valid.

Keywords: *Marital compatibility, communication patterns, sexual performance, spiritual attitude*

1. PHD student in General Psychology, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad university, Karaj, Iran.

2. *Corresponding author: Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad university, Karaj, Iran.

Email: m.reza.bd@karaj.iau.ir

3. Professor, Department of counseling, Faculty of education and psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad university, Karaj, Iran.